

Chůze u nohy

Téměř vždy lahodí oku člověka vidět na ulici psa vznešeně a sebejistě kráčet po boku svého pána.

Chůze u nohy (ovladatelnost) je v širokém slova smyslu následování psa u levé nohy psovoda tak, aby se nevzdaloval, aby nepřekážel a aby krácel u nohy i při změně směru chůze.

A proč vlastně cvičit chůzi u nohy?

- Budování řádného vztahu a respektu ze strany psa,
- pes je více pod vlivem svého majitele,
- netahá na vodítku, nezavazí kolemjdoucím,
- větší spolupráce psa i při jiných cvicích a při přivolání,
- sport,
- praxe.

Povelová technika

- **Podmíněné podněty:**
  - Povel: „K NOZE“.
  - Posunek: plácnutí levou dlaní o stehno (já osobně nedoporučuji, zbytečně musíme posunek odbourávat a zbytečně zaměstnáváme ruku, kterou potřebujeme na hlídání zádě psa nebo na pamlskování).
- **Nepodmíněné podněty:**
  - Radostná intonace hlasu, u starších psů příkazová
  - držení napnutého vodítka v určité poloze,
  - trhnutí vodítkem,
  - pamlssek nebo oblíbená hračka psa

Správný způsob provedení

Správné provedení je mnohdy sporné a odlišné pro jednotlivé druhy sportů. Co psovod, trenér a rozhodčí, to jiný názor. Zkusím se zaměřit na kompromis mezi národním řádem, IPO řádem i obediencí.

Ideálně tedy pes následuje radostně, pozorně a v maximální koncentraci psovoda stále stejným rytmem u jeho levé nohy. Lopatka psa je v ose kolene psovoda. Pes by měl jít do 10 cm od nohy psovoda, při těsném kontaktu nesmí zavazet a překážet psovodovi v chůzi. Víтанá vzdálenost je 2 – 5 cm. Naprosto stejnou pozici musí pes dodržovat i při změně rytmu chůze a obrazech. Koncentrací a pozorným sledováním psovoda je myšlený stálý oční kontakt psa nebo stále se dívající pes před sebe. Střídání polohy hlavy psa a jeho pohledu je chybné.

Na co důsledně dbát

- Pes musí chodit docela rovně a v ose směru chůze. Vybočení zádi od psovoda, stejně jako vybočení hlavy s předhrudí psa před psovoda je chybou.
- Pes chodí zásadně rychlou chůzí nebo ještě lépe klusem.
- Pes se nerozhlíží, nečichá na zemi ani se nijak jinak nerozptyluje.
- Chůze psa musí mít radostný projev! U nižších zkoušek je projev psa důležitější, než přesnost provedení.
- Pes je v plné koncentraci a bez hlasového projevu.

Časté chybování

- Hlasitý projev psa,
- pes není v rovině se psovodem,
- pes se zpožďuje nebo předbíhá,
- pes plave u nohy, nedodrhuje stále stejný odstup,
- pes se dívá každou chvíli jinam,
- pes nesleduje pouze psovoda, ale i okolí,
- pes mění chody a rytmus chůze,
- pes jde přesně, ale sklesle bez radosti,
- psovod pomáhá psovi tělem, chodí křivě.

Nácvik

Chůze u nohy je jeden z nejtěžších cviků, které nás ve výcviku čekají. Snad už jen proto, že nemáme psa stále pod dohledem, ale vidíme ho pouze periferně.

Přesnou chůzi bychom měli po psovi požadovat od první chvíle, co ji začínáme cvičit (zde se názory trenérů často liší). Pes velice rychle chápe, a tak se také rychle naučí i chyby a odchylky, které tolerujeme. Naopak slovní pochvala a odměna za správné provedení vede psa k dokonalosti.

Každý pes je naprosto jiný, proto každého psa musíme učit rozdílně. Základ je ale vždy stejný. Většinou využíváme nácviku pomocí metody mechanické, chuťově dráždivé, kontrastní a metody napodobovací. Využíváme pokaždé podmíněných a nepodmíněných podnětů a reflexů. Výsledkem je projev psa, který se stává podmíněnou (automatickou) reakcí na náš povel. To, jakou metodu použijeme, jak ji modifikujeme, záleží jen na nás a na našich zkušenostech. Nyní se zmíním o učení pomocí napodobování, autotréninku (podmíněného chování) a pomocí kontrastu.

Mnoho cvičitelů podceňuje ve výchově a výcviku psa metodu napodobovací. Podle výzkumu se však mladý pes naučí až 80% napodobováním od smečky, jiných psů a lidí. Z mé zkušenosti to mohu jenom potvrdit. Chůzi u nohy mladého psa učím mimo jiné tím, že si dám staršího a mladšího psa k noze. Štěně tím pochopí základy a navíc v době, kdy ani necvičím. Většinou

jde pouze o přesun na výběh apod. Štěně tedy nechválím, nekárám ani neodměňuji. Jenom držím vodítko tak, aby mělo štěně možnost odchyly do 20 cm. Pokud je již pejsek naučen na povel pomalu a nenapíná vodítko, sám si částečně reguluje prostor u nohy, ve kterém se pohybuje. Napodobování využívám i tehdy, jdu-li cvičit se starším psem. Mladý je uvázaný tak, aby nás viděl. Chvillemi tak štěně sleduje, jak jeho psí vzor chodí, kdy je chválen a kdy kárán. Pokroky štěňátka jsou potom o něco rychlejší a přesnější.

Nejčastěji používanou metodou ve výcviku psa, je metoda kontrastní. Jde vlastně o využívání chuťově dráždivé a mechanické metody neboli „metoda cukru a biče“.

Při této formě výcviku máme mnoho možností, jak se psem pracovat. Vždy využijeme takové učení, které ladí nejen psovi, nýbrž i psovodovi. Vždy naučíme psa pouze to, co chápeme my a co jsme schopni mu předat. To znamená, že pokud chápu povel „K NOZE“ jako pohyb psa poblíž mé nohy, pes bude ve výsledku plavat někde vedle psovoda. Pokud chápu a umím povel „K NOZE“ jako přesné provedení cviku, vedu psa automaticky k danému výkonu. Mám-li například v hlavě myšlenku nemožnosti vzorové chůze ve městě, pes nemá šanci chůzi u nohy mimo cvičiště zvládnout. Nyní vlastně píše o staré krásně pravdě, že psovoda naučí trenér (a psa psovod) pouze tolik, kolik zná sám. Výcvikář, který nezvládl v životě se svým psem trojkovou a vrcholovou úroveň, není schopen dotáhnout nahoru ani své psovody. Jeho krásné představy o vrcholových soutěžích a chytré řeči o nervové soustavě psa, jsou pouze vzdušnými zámky. Lidí s teorií v hlavě chodí mnoho, málokdo však umí teorii obrátit v dokonalou praxi. Ona stará pravda dále vypráví i o tom, že rozhodčí a výcvikář, který nemá delší dobu svého psa, ztrácí přehled o výcviku, výkonosti atd.

Takže, kdy a jak začneme?

Záleží jen na nás a na povaze našeho psa. Jsou psovodi, kteří učí štěně chodit u nohy kolem třech měsíců věku, takže vlastně ihned poté, co se zvíře aklimatizuje a naučí se základům v novém prostředí (slyší na jméno, je zvyklý na obojek, vodítko). Někteří psovodi prosazují nechat psovi dětství a začít kolem půl roku. Jsou rovněž psovodi, kteří pořizují až ročního psa. Vše má své klady a zápory.

Já jsem měla více psů a téměř vždy se jednalo o jinou rasu, střídalo se i pohlaví. Proto pestrost temperamentu a chování psů mě naučila využívat zlatého středu.

Malé štěně po odběru zvyknu na sebe a svoji smečku a do čtyř až pěti měsíců mu dopřeji dětství. Samozřejmě tím nemyslím, že roste jak dříví v lese, nebo že si dělá, co uzná za vhodné. Výchova a výcvik se prolínají, přesné hranice psovod neurčí. Psa se snažím vychovávat a tvárnit částečně podle přírodních zákonů smečky. Štěněti tedy do pěti měsíců postupně toleruji méně a méně, a postupně přitvrzuji na své toleranci a trestech vůči němu. Na příkladu uvedu klasické. Malému štěněti do třech měsíců pouze nadám a zapojím přísnou intonaci hlasu. Při větším prohřešku ho vytahám za kůži za krkem. Pětiměsíčního psíka již za krkem vytahat nemohu, není to již pro něj dostatečné, ani pochopitelné. Stojí na prahu puberty a snaží se o určité postavení ve smečce. Dávno v přírodě není trestán pouze vytaháním za kůži. Pes již nezkouší, co si může dovolit ke starším, pes již zkoumá, nakolik se může prosadit nahoru nad ostatní. V roce se mladý psík dere o vyšší postup ve smečce. No a do dvou let si své prosazuje již velice tvrdě, tedy pokud může.

8 týdnů.

Začínáme většinou na pamlsky, protože zvířátko nemá ještě plně vyvinutý zájem o aport, balónek nebo hračku. Postavíme se a nalákáme štěně na naší levou stranu. Štěně při chůzi korigujeme pamlskem tak, aby ušlo pár kroků podle našich představ. Ihned odměníme a opakujeme. Cvičení by nemělo převýšit pět minut. Po několika opakování, jak štěně pochopí, za co pamlsek dostane, můžeme přidat povel. Postupně prodlužujeme délku chůze, čas cvičení a přidáme level na přesnosti provedení. Postupně zapojíme vodítko a rušivé vlivy. Podobný nácvik je i s klikrem.

3 měsíce.

Štěně lákáme k noze na pamlsek nebo hračku stejně, jak v 8 týdnech.

Jinak štěně máme na vodítku zkráceném na minimální možnou délku. Tvrdšího a vyrovnaného pejska stále na vodítku povolujeme (aby mohl udělat chybu) a zpětně docukneme k noze s předcházejícím povel. Ve chvíli, kdy se psovi podaří jít přesně u nohy, přichází okamžitá pochvala a případná odměna. Pokud má pes snahu, chválíme, pokud nespolupracuje, musíme jej povzbudit a namotivovat. Nikdy nepřezženeme slovní ani psychický nátlak na psa, chůze by nebyla radostná. Psa i psovoda musí práce stále bavit a pes musí nácvik chápat jako bezvadnou hru. Správně vedené a socializované štěně bez problému přijme pravidla hry, které udává psovod (vůdce smečky), a přesto ho ona hra uspokojuje.

Další možnost na pochopení cviku je připnutí psa na vodítko, které držíme rovněž v pravé ruce, ale vedeme ho za svými zády. Štěně je tím ve stálém tlaku na napnutém vodítku. Nemůže tedy předbíhat. Štěně chválíme, protože jde přesně v místě, ve kterém chceme. Po několika opakování začneme vodítko povolovat a psa docukávat, aby pochopil, která cesta je správná a která je špatná.

Půl roku.

Pes snese větší nátlak. Můžeme využít vodítko s vycukáváním nebo můžeme psa lákat na odměnu navolno. Zde se nám nabízí několik způsobů.

Balónek či pamlsek držíme v levé ruce na úrovni našeho pasu. Štěně následuje odměnu a my se snažíme pouze udržovat stejnoměrný pohyb psa při plné soustředěnosti a bez tendence si odměnu vzít. Pes brzy pochopí, že odměnu dostane za určité chování a naučí se chodit rovně bez vybočení zádě. Rovněž má hlavu nahoru a více nás sleduje po celou dobu chůze. Nevýhodou může být vzniklý problém, jak postupně vrátit levou ruku do přirozené polohy a pohybu.

Pokud žádáme zcela vyvrácenou hlavu psa, pamlsek držíme v ruce pravé. Tento způsob vedení psa je náročný v přesnosti a v možných chybách. Jedná se hlavně o přetáčení a zavazení psa.

Třetí možností je balónek pod levou paží psovoda nebo pamlsek v ústech psovoda. Pes pak krásně dodržuje oční kontakt. Jsou však psi, kteří mají po celý život s chytáním pamlsku do tlamy problém a jsou psovodi, kteří se nenaučí vyplivovat pamlsek vždy stejně těsně před čumákem psa. V těchto případech psovod často zvládne udělat spoustu chyb.

Chůze u nohy, stejně jako každý složený cvik, se rozděluje do několika výcvikových fází.

- Rovná stejnoměrná chůze,
- oblouky,
- rozcházení a zastavování,
- obraty vpravo,
- obraty vlevo,
- čelem vzad,
- změna rytmu chůze.

Psa začínáme učit na rovném úseku nebo ve velkém kruhu doprava. Následně zapojujeme oblouky, rozcházení, zastavení, obraty doprava, čelem vzad a nakonec obraty vlevo. Změnu rytmu chůze jako je klus a pomalý krok učíme až při zvládnutí základů.

Nesmíme podcenit rozcházení a zastavování. Při rozcházení zvedáme levou nohu a pes se současně zvedá s ní. Učíme psa sladěnému a současnému pohybu s naším. U zastavení končíme na levé noze a pravá se už jen přiřazuje. Pes se s levou nohou zastavuje a než mi přiřadíme pravou nohu, pes si sedá. Jde o naprostou souhru dvojice, při které oba zastavují pohyb stejně. Navíc má pes čas upravit svou lopatku na úroveň psovodova kolene.
